

provincie limburg

Baten en lasten 2023

Maastricht, juni '24

Overzicht baten en lasten 2023

Interactieve programmarekening 2023

In onderstaande tabel is de provinciale exploitatierekening opgenomen (in bedrijfseconomische termen wordt gesproken over de verlies en winstrekening). De baten en lasten zijn hierbij toegerekend aan het jaar waar ze betrekking op hebben. De tabel is tot op product-niveau uit te klappen.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Primitieve begroting 2023	Begroting na wijzigingen 2023	Realisatie 2023	Verschil tussen begroting en realisatie 2023
Lasten				
1 Regionale economie	45.176	92.854	48.162	44.693
2 Cultuur en maatschappij	59.232	80.921	60.875	20.046
3 Regionale bereikbaarheid en openbaar vervoer	155.925	172.902	135.694	37.207
4 Ruimtelijke ontwikkeling	12.039	38.708	49.757	-11.049
5 Milieu, energie en klimaat	23.942	41.887	29.624	12.263
6 Landelijk gebied	89.881	138.560	94.937	43.623
7 Kwaliteit openbaar bestuur	23.337	29.535	23.655	5.880
8 Financiën en overhead	80.946	51.467	43.288	8.179
Totaal Lasten	490.478	646.834	485.991	160.843
Baten				
1 Regionale economie	7.932	41.873	16.115	25.758
2 Cultuur en maatschappij	6.182	6.182	6.400	-218
3 Regionale bereikbaarheid en openbaar vervoer	18.586	21.324	13.031	8.293
4 Ruimtelijke ontwikkeling	1.600	3.137	6.604	-3.467
5 Milieu, energie en klimaat	2.415	7.015	3.440	3.576
6 Landelijk gebied	26.226	60.568	44.907	15.662
7 Kwaliteit openbaar bestuur	668	922	840	82
8 Financiën en overhead	364.206	403.014	411.348	-8.334
Totaal Baten	427.815	544.036	502.684	41.351
Saldo van baten en lasten	-62.663	-102.799	16.693	-119.492
Stortingen				
1 Regionale economie	7.363	12.361	14.776	-2.415
2 Cultuur en maatschappij	0	0	0	0
3 Regionale bereikbaarheid en openbaar vervoer	34	3.918	3.918	0
4 Ruimtelijke ontwikkeling	0	142	142	0
5 Milieu, energie en klimaat	0	1.115	1.115	0
6 Landelijk gebied	0	1.589	1.589	0
7 Kwaliteit openbaar bestuur	0	0	0	0
8 Financiën en overhead	33.319	120.675	125.629	-4.954
Totaal Stortingen	40.717	139.800	147.168	-7.368
Onttrekkingen				
1 Regionale economie	5.208	7.548	11.354	-3.806
2 Cultuur en maatschappij	1.483	1.483	1.483	0
3 Regionale bereikbaarheid en openbaar vervoer	19.129	42.028	15.149	26.879

Baten en lasten 2023

Exploitatie	Primitieve begroting 2023	Begroting na wijzigingen 2023	Realisatie 2023	Vershil tussen begroting en realisatie 2023
4 Ruimtelijke ontwikkeling	0	2.252	29.504	-27.252
5 Milieu, energie en klimaat	0	3.446	737	2.709
6 Landelijk gebied	13.472	27.811	6.853	20.958
7 Kwaliteit openbaar bestuur	0	0	0	0
8 Financiën en overhead	73.895	175.613	175.537	75
Totaal Onttrekkingen	113.188	260.181	240.618	19.563
Saldo mutatie reserves	72.472	120.381	93.450	26.931
Resultaat	9.809	17.583	110.143	-92.561

Toelichting op het overzicht van baten en lasten 2023

In de programmaverantwoording van de jaarstukken zijn aan de hand van de 3e W-vraag en de variabele geld de financiële afwijkingen ten opzichte van de gewijzigde Programmabegroting 2023 reeds toegelicht. Daarom wordt hier volstaan met een toelichting op hoofdlijnen.

Resultaat 2023

Het boekjaar 2023 is afgesloten met een voordelig financieel resultaat van € 110,14 mln. Dat is ruim € 92,56 mln. meer dan begroot. Dit wordt veroorzaakt door onderuitputting op de diverse programmabudgetten. In algemene zin zijn de provinciale programma- en projectbudgetten financieel lastig te programmeren vanwege de afhankelijkheid van derden. De onderuitputting komt in de resultatenrekening tot uitdrukking in de lasten.

Baten en Lasten

Ten opzichte van de begroting zijn de werkelijke lasten lasten (€ 485,99 mln.) ruim € 160,84 mln. lager dan begroot (€ 646,83 mln.). Wat opvalt is dat er bijna € 70 mln. aan niet gerealiseerde projectsubsidies naar 2024 en verder moet worden overgeheveld. Ook leiden veel specifieke uitkeringen tot onderbesteding. Voor deze geldstromen en de juiste lastneming in het betreffende jaar zijn wij sterk afhankelijk van informatie van buiten de organisatie. En veel van deze informatie komt pas ultimo boekjaar beschikbaar of erna, waarbij bijstelling van de begroting niet meer mogelijk is.

Er is financieel-technisch geen concrete bijdrage aan de taakstelling begroot. Dit zorgt voor een nadelig resultaat van € 10 mln. Wij merken daarbij op dat in de Najaarsnota 2023 wel ruimte is gecreëerd, maar dat in afwachting van het proces tot invulling deze bijdrage in het financiële resultaat is geland. Anderzijds is er sprake van een voordelig resultaat uit voorgaande dienstjaren van € 10 mln. Ook zijn de personele lasten bijna € 6 mln. lager uitgevallen dan begroot. Enerzijds als gevolg van vacatureruimte, maar anderzijds is een substantieel deel te verklaren uit het declareren op specifieke uitkeringen.

In de gerealiseerde programmalasten valt op dat het programmabudget 4 Ruimtelijke ontwikkeling een overschrijding kent (€ 11,05 mln.). Dit wordt met name veroorzaakt door een financiële afwaardering van gronden in het majeure project Ooijen Wanssum ter grootte van € 27,25 mln. Dit wordt volledig gedekt uit de daarvoor bestemde reserve en past daarmee in het bestaande beleid van dit project. Zonder deze post is er sprake van onderbesteding op nagenoeg alle programmabudgetten. Dit leidt in het voorstel tot

bestemming van het resultaat 2023 tot overboekingsvoorstellen naar 2024 en verder om programma's en projecten financieel af te handelen.

Het verschil tussen de begroting bij de baten (€ 544,04 mln.) en de werkelijke realisatie (€ 502,68 mln.) bedraagt € 41,35 mln. Deze baten bewegen deels mee met de lasten. Dit gebeurt bijvoorbeeld bij specifieke uitkeringen, waarbij de lasten en baten meestal aan elkaar gelijk zijn. Belangrijke verschillen die het financiële resultaat beïnvloeden zijn opbrengsten uit dividenden van de campussen in programma 1 Regionale economie. Er is € 3,28 mln. meer gerealiseerd dan begroot. Daarnaast valt het voordelige verschil in de baten op in programma 8 Financiën en overhead (€ 8,33 mln.). Dit wordt met name veroorzaakt door renteopbrengsten, dankzij de gunstige renteontwikkelingen op de kapitaalmarkt.

Mutaties reserves

In totaal wordt bijna € 147,17 mln. toegevoegd aan de reserves. Dat is € 7,37 mln. meer dan begroot (€ 139,80 mln.) De belangrijkste oorzaak zit in reserveringen die wij doen ter afdekking van financiële risico's die wij lopen in onze financieel vaste activa zoals deelnemingen en leningen. Dit in lijn met het beleidskader Sturing in Samenwerking 3.0.

Er wordt in 2023 € 240,62 mln. onttrokken aan de reserves. Dat is € 19,56 mln. minder dan begroot (€ 260,18 mln.). De meeste reserves bewegen mee met de lasten. Wordt er minder uitgegeven, hoeft er ook minder uit de reserve te worden onttrokken. Hierbij valt op dat bij het programma 1 Regionale economie meer onttrokken wordt dan begroot. Dit wordt met name veroorzaakt door aanwending van de risicoreserve Financieel instrumentarium Sturing in Samenwerking om afwaarderingen te dekken (€ 4,63 mln.).

Daarnaast is ook de dekking van de eerder genoemde financiële afwaardering van gronden Ooijen-Wanssum zichtbaar in het programma 4 Ruimtelijke ontwikkeling ad € 27,25 mln.

Voor- en nadelige verschillen in baten en lasten per programma: top 5

In onderstaande tabel zijn de grootste afwijkingen in de budgetten in de vorm van een Top 5 per programma zichtbaar gemaakt. Zowel voor- als nadelig. Wij merken hierbij op dat met name specifieke uitkeringen tot aanzienlijke verschillen leiden, net als meerjarige projectsubsidies. Veel van de informatie over daadwerkelijke realisatie is pas ultimo boekjaar beschikbaar. Voor een uitbereide toelichting op de verschillen per programma incl. oorzaak-gevolg verwijzen wij naar de 3e W-vraag: "Wat heeft het gekost? Bij de begrotingsprogramma's en de variabele Geld bij de toelichting op de beleidsproducten als onderdeel van KTG: Kwaliteit, Tijd en Geld.

Tenslotte merken wij op dat deze afwijkingen in de baten en lasten niet per definitie leiden tot een voor- of nadelig resultaat-effect. Deze verschillen geven inzicht in de afwijkingen ten opzichte van de begroting voordat er egalisatie met de bestemmingsreserves heeft plaatsgevonden of dat de werkelijke bijdragen van derden als inkomstenbron zijn meegerekend.

Programma	Lasten	x € 1.000	Baten	x € 1.000
1 Regionale economie	Top 5 voordelige afwijkingen			
	112 SPUK omzetzerving watersnoodramp 2021	18.524	113 Aanwending risicoreserve SIS	4.626
	123 T1-P1 Brightl. Institute Future of Farming	9.777	114 Vergoeding NEDAB-kosten luchthaven MAA	1.965
	113 University College	2.700	114 Dividend NV HBLM	1.316
	123 T1-P42 Brightlands Next Generation Farming	2.135	113 Dividend Chemelot Participaties BV	835
	111 Procesmiddelen Einstein Telescope	1.919	113 Dividenden Greenport Venlo	704
	Top 5 nadelige afwijkingen			
	113 Kapitaallasten `reserve SIS`	-3.726	112 SPUK omzetzerving watersnoodramp 2021	-18.524
	114 Toevoeging risicoreserve SIS	-1.316	123 T1-P1 Brightl. Institute Future of Farming	-7.325
	111 Toevoeging reserve knelpunten econ. beleid	-939	123 T1-P42 Brightlands Next Generation Farming	-1.601
	113 Kapitaallasten	-900	123 T1-P24 Shared Facilities R&D productontw.	-975
	122 LLA-2: Circulair produceren	-386	123 T1-P21 Poultry Research Center	-750
2 Cultuur en maatschappij	Top 5 voordelige afwijkingen	-		
	222 Bijdrage aan grote projecten	3.293	222 Limburgse taal	75
	222 Subs. Regeling Kerkenprogramma	2.446	222 DU Gebiedsbiografie	41
	211 SAL `20-`23 lijn 4 Vitale gemeenschappen	1.724	212 DU Aanpak vakantieparken	40
	222 Inspelen op incidentele ontwikkelingen	1.544	222 Via Belgica	37
	222 Subs. Regeling Monulisa	1.427	222 Actualisatie Cultuurhistorische Waardenkaart	26
	Top 5 nadelige afwijkingen			
	211 SAL `20-`23 lijn 3 Vitaal meedoen	-1.967	N.v.t.	-
	211 SAL `20-`23 Subsidieregeling Sociale Agenda	-1.270		-
	221 Bonnefantenmuseum	-338		-
	221 Limburgs Museum Venlo	-184		-
	221 Stichting Discovery Museum	-161		-
3 Regionale bereikbaarheid en OV	Top 5 voordelige afwijkingen			
	321 CEF1 Rhombus Works partners	8.014	321 SPUK Versterking havenvoorziening	250
	321 SmartwayZ.NL	7.219	311 Bijdrage Gelderland in OV-concessie	149
	322 Beleidskader Fiets: Fietsprojecten	6.047	311 SPUK exploitatie sneltrein MHA	128
	312 Inframaatregelen Weert-Hamont	4.000	324 Schade aan provinciale wegen (declarabel)	127

Baten en lasten 2023

	311 Herinrichting stationsomgeving Venray	1.946	321 Slim, veilig, duurzaam	103
	Top 5 nadelige afwijkingen			
	324 OMOP verhardingen	-879	321 Aanwending reserve Bereikbaarheidsmiddelen	-12.902
	324 Schade aan provinciale wegen (declarabel)	-338	321 CEF1 Rhombus Works partners	-8.014
	324 Gladheidsbestrijding	-295	322 Aanwending reserve Bereikbaarheidsmiddelen	-6.857
	321 SPUK Versterking havenvoorziening	-250	312 Aanwending reserve Bereikbaarheidsmiddelen	-4.000
	324 Incidentmanagement	-166	311 Aanwending reserve Bereikbaarheidsmiddelen	-2.318
4 Ruimtelijke ontwikkeling	Top 5 voordelige afwijkingen			
	441 Systeemmaatregel Well	4.000	441 Aanwending reserve DU Ooijen- Wanssum	27.252
	412 Samenwerkingsagenda gemeente Venlo	3.000	431 Erfpachtcanon	1.495
	412 Samenwerkingsagenda gemeente Beekdaelen	1.900	431 Vrijval lening Min.EZ inzake BIE IPS/YARD	1.079
	441 MP Voorfinanciering hoogwatermaatregelen	1.500	441 Procesmiddelen verkenningsfase WRL	1.000
	413 Center Court voor Gezondheid	1.357	431 DU Novex	300
	Top 5 nadelige afwijkingen			
	441 Kapitaallasten	-27.252	421 SPUK Flex. inzet onderst. woningbouw 2e tranche	-680
	413 Compensatie overdrachtsbel. Regiodeal Parkstad	-1.752	421 SPUK Woondeals	-244
	431 Voorziening BIE IPS/Yard	-1.079	431 SPUK NOVI Zuid-Limburg	-62
	441 Procesmiddelen verkenningsfase WRL	-635	431 Tegenrekening exploitatie grondprojecten	-32
	441 Procesmiddelen Maasdal	-162	421 SPUK Flex. inzet ondersteuning woningbouw	-8
5 Milieu, energie en klimaat	Top 5 voordelige afwijkingen			
	514 Afvoer grondsanering de Straat Roermond	3.212	514 Aanw. Reserve DU Naijl-effecten mijnbouw	580
	511 PES2 - OPZuid energieopslag en - omzetting	1.626	515 Legesopbrengst omgevingsvergunningen	443
	511 SPUK Ontzorgingsprogr. maatsch. vastgoed	1.283	511 ELENA-bijdrage uitvoering Duurzaam Thuis	342
	511 SPUK CDOKE	1.178	512 Interregproject Digital DeConstruction	53
	511 SPUK Ontzorging maatsch. vastgoed 2e tranche	1.128	515 Groene Brigade	46
	Top 5 nadelige afwijkingen			
	511 PES 2 - AL 4 Soc. eerlijke energietransitie	-1.032	514 Aanwending reserve DU bodemsanering	-3.289

Baten en lasten 2023

	514 Maatregelen na-ijl effect steenkoolwinning	-580	511 SPUK Ontzorgingsprogr. maatsch. vastgoed	-1.283
	515 Provinciale bijdrage RUD-ZL	-295	511 SPUK CDOKE	-1.178
	511 ELENA-bijdrage uitvoering Duurzaam Thuis	-268	511 SPUK Ontzorging maatsch. vastgoed 2e tranche	-1.128
	511 Inhuur ivm uitvoering duurzaamheidsmaatr.	-31	515 Leges vergunningen Wet Natuurbescherming 98	-284
6 Landelijk gebied	Top 5 voordelige afwijkingen			
	612 N2000: subsidiebeschikkingen	16.443	612 L8 MGA-1 koopsom opstallen vrijgesteld	8.561
	612 L16 SPUK Natuur subsidieregeling	13.230	612 L8 MGA-1 grondaankopen	4.246
	612 L25 SPUK Versnelling transitie landel. gebied	12.020	612 L8 MGA-1 vergoeding sloopkosten belast	4.237
	612 L16 SPUK Natuur uitv. overig kostprijsverh.	8.588	612 L8 SPUK MGA-1 Vergoeding productierechten	4.155
	621 L7 SPUK Propositie Heuvelland	6.750	612 L24 SPUK Voorbereidingskosten Land. Gebied	3.355
	Top 5 nadelige afwijkingen			
	612 L8 MGA-1 koopsom opstallen vrijgesteld	-8.561	612 Aanwending reserve N2000	-18.666
	612 L8 MGA-1 grondaankopen	-4.246	612 L16 SPUK Natuur subsidieregeling	-13.230
	612 L8 MGA-1 vergoeding sloopkosten belast	-4.237	612 L25 SPUK Versnelling transitie landel. gebied	-12.020
	612 L8 SPUK MGA-1 Vergoeding productierechten	-4.155	612 L16 SPUK Natuur uitv. overig kostprijsverh.	-8.588
	612 L24 SPUK Voorbereidingskosten Land. Gebied	-3.355	621 L7 SPUK Propositie Heuvelland	-3.932
7 Kwaliteit openbaar bestuur	Top 5 voordelige afwijkingen			
	713 Regiobranding Limburg	1.883	711 Aanpak weerbaar bestuur kleinere gemeenten	75
	713 Maastricht Working on Europe fase 3	1.753	713 Management Autoriteit Interreg VA EMR	75
	713 Europese cofinanciering	1.747	712 Fractievergoedingen	67
	713 Procesgelden Nationale en Europese fondsen	681	712 Werkbudget Controlecommissie	20
	713 Management Autoriteit Interreg VI	322	712 ICT-kosten PS	4
	Top 5 nadelige afwijkingen			
	712 Doorberekende personeelskosten	-494	713 Management Autoriteit Interreg VI	-322
	712 Toevoeging/vrijval voorziening APPA	-211		-
	712 Doorberekende pers. Ist. vml bestuur	-204		-
	712 SIS webcast en notulen	-104		-
	712 R&V GS binnenland	-95		-
8 Financien en overhead	Top 5 voordelige afwijkingen			

Baten en lasten 2023

	826 Afrek. VDJ gerelateerd aan rekeningsaldo	11.853	825 Renteopbrengst looptijd<1 jaar	2.693
	826 Stelpost onverdeelde personeelskosten	2.632	825 Rente leningen u/g decentrale overheden	2.489
	826 Stelpost GLB/NSP (Voorjaarsnota 2022)	2.373	825 Rente uitzettingen publieke taak	1.858
	811 Doorberekende personeelskosten (overhead)	1.379	811 Declarabele ICT-kosten RUD-ZL	579
	827 Reservering voor onvoorziene uitgaven	691	826 Afrek. VDJ gerelateerd aan rekeningsaldo	351
	Top 5 nadelige afwijkingen			
	826 Taakstelling Coalitieakkoord 2023-2027	-10.000	821 Motorrijtuigenbelasting	-92
	826 Toevoeging risicoreserve SIS	-4.683	811 Aanwending reserve POB	-75
	826 Onderuitputting (algemeen)	-1.400	811 Externe ontvangsten (declarabele kosten)	-74
	811 Stelpost generieke taakstelling overhead	-800	822 Uitkering uit provinciefonds	-72
	811 Computersystemen en -apparatuur	-693	811 Huur/lease/supplies repro	-17

Overzicht van baten en lasten 2023 in vergelijking met 2022

In onderstaande tabel is de programmarekening 2023 opnieuw gepubliceerd, maar dan inclusief de geconverteerde jaarschijf 2022. Dit om een vergelijking mogelijk te maken. Vanwege een andere begrotingsstructuur is een geautomatiseerde interactieve tabel niet mogelijk.

De verschillen ten opzichte van 2022 zijn vooral incidenteel van aard. Uit meerjarige analyses blijkt dat de structurele budgetten weinig relevante afwijkingen kennen, maar de incidentele programma/projectbudgetten juist wel. Veel van deze budgetten zijn doorgeschoven van 2022 naar 2023 en veroorzaken verschillen en fluctuaties tussen de jaarschijven.

€ x
1.000

Begrotingsprogramma	Lasten				Baten				Saldo van baten en lasten			
	Realisatie 2022	Begroting ná wijziging en 2023	Realisatie 2023	Verschil begr. en realisatie 2023	Realisatie 2022	Begroting ná wijziging en 2023	Realisatie 2023	Verschil begr. en realisatie 2023	Realisatie 2022	Begroting ná wijziging en 2023	Realisatie 2023	Verschil begr. en realisatie 2023
1. Regionale economie	51.092	92.854	48.162	44.693	14.088	41.873	16.115	25.758	-37.004	-50.981	-32.047	-18.934
2. Cultuur en maatschappij	61.309	80.921	60.875	20.046	7.936	6.182	6.400	-218	-53.373	-74.740	-54.475	-20.264
3. Regionale bereikbaarheid en OV	128.431	172.902	135.694	37.207	14.025	21.324	13.031	8.293	-114.406	-151.578	122.663	-28.915
4. Ruimtelijke ontwikkeling	54.873	38.708	49.757	-11.049	21.279	3.137	6.604	-3.467	-33.594	-35.570	-43.152	7.582
5. Milieu, energie en klimaat	27.970	41.887	29.624	12.263	3.769	7.015	3.440	3.576	-24.201	-34.872	-26.184	-8.688
6. Landelijk gebied	54.164	138.560	94.937	43.623	41.439	60.568	44.907	15.662	-12.725	-77.992	-50.030	-27.962
7. Kwaliteit openbaar bestuur	20.305	29.535	23.655	5.880	2.909	922	840	82	-17.396	-28.613	-22.815	-5.798
8. Financiën en overhead	42.423	51.467	43.288	8.179	333.271	403.014	411.348	-8.334	290.848	351.547	368.060	-16.513
Totaal baten lasten en saldo	440.567	646.834	485.991	160.843	438.716	544.036	502.684	41.351	-1.851	-102.799	16.693	-119.492
Mutatie reserves	306.347	139.800	147.168	-7.368	437.201	260.181	240.618	19.563	130.854	120.381	93.450	26.931
Totaal en resultaat	746.914	786.634	633.159	153.475	875.916	804.217	743.302	60.914	129.002	17.583	110.143	-92.561

Categorische verschillenanalyse

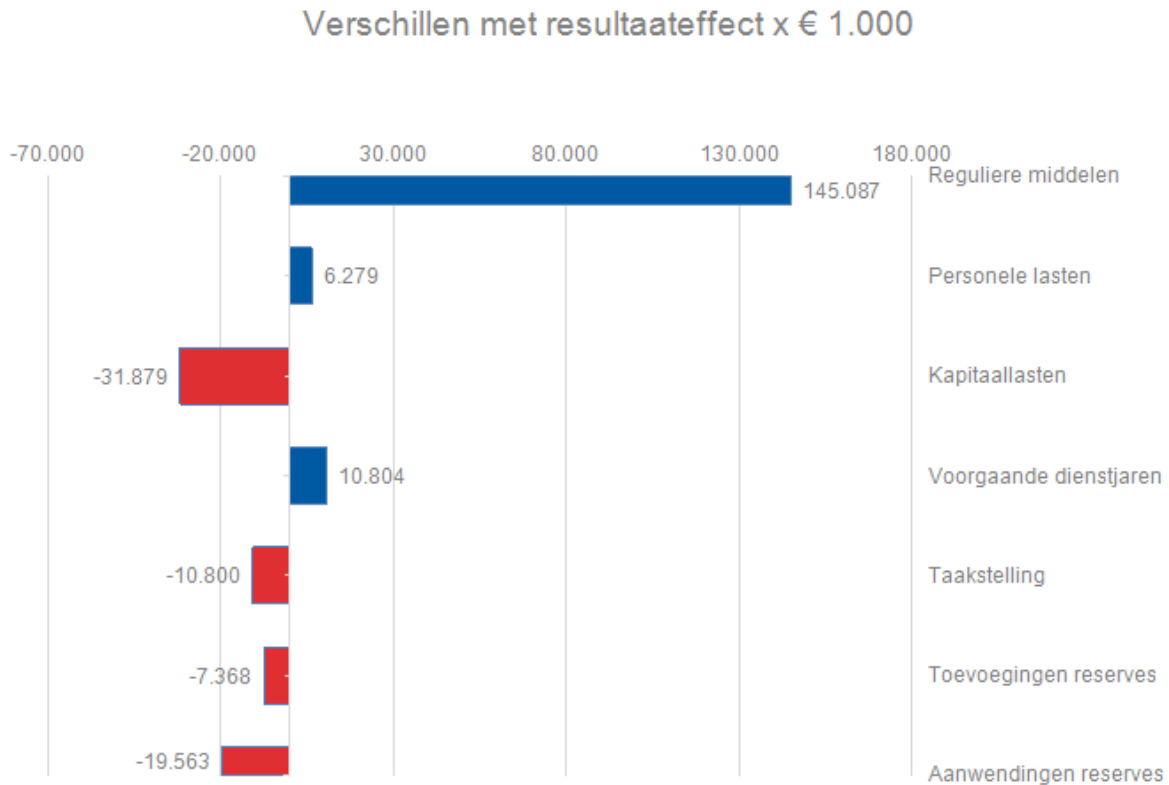
Verschillenanalyse op basis van categorieën

Als aanvulling op de toelichting van baten en lasten en de top 5 verschillen is in deze paragraaf een indeling gemaakt naar de reguliere middelen, kapitaallasten, personele lasten, resultaten voorgaande

dienstjaren, taakstelling en mutaties reserves. Op basis van deze dwarsdoorsnedes wordt inzichtelijk gemaakt hoe deze categorieën het resultaat beïnvloeden.

Belangrijkste afwijkingen ten opzichte van het begrote resultaat 2023

Onderstaande grafiek geeft inzicht in de resultaat-effecten van diverse gesaldeerde middelenstromen (uitgaven minus inkomsten). Deze worden in deze paragraaf nader toegelicht.

Resultaat-effecten per programma

Onderstaande tabel specificeert het financiële resultaat uit de gesaldeerde middelenstromen per programma. Het totale verschil met resultaat-effect ten opzichte van de (Gewijzigde) Programmabegroting 2024 bedraagt € 96,29 mln.

Begrotingsprogramma		Resultaatafwijkingen gerubriceerd op hoofdlijnen x € 1.000							
Code	Omschrijving	Reguliere middelen	Personele lasten	Kapitaallasten	Voorgaande dienstjaren	Taakstelling	Toevoegingen reserves	Aanwendungen reserves	Afwijking resultaat 2023
1	Regionale economie	23.343	218	-4.626	0	0	-2.415	3.806	-20.326
2	Cultuur en maatschappij	20.103	162	0	0	0	0	0	-20.264
3	Regionale bereikbaarheid en OV	28.266	589	60	0	0	0	-26.879	-2.036
4	Ruimtelijke ontwikkeling	19.391	279	-27.252	0	0	0	27.252	-19.670
5	Milieu, energie en klimaat	8.280	407	0	0	0	0	-2.709	-5.979
6	Landelijk gebied	26.975	986	0	0	0	0	-20.958	-7.003
7	Kwaliteit openbaar bestuur	6.284	-486	0	0	0	0	0	-5.798
8	Financiën en overhead	12.444	4.125	-60	10.804	-10.800	-4.954	-75	-11.484
Resultaateffecten		145.087	6.279	-31.879	10.804	-10.800	-7.368	-19.563	-92.561

Resultaateffect reguliere middelen

De reguliere middelen zijn opgebouwd uit de budgetten waaruit de bestedingen worden betaald of de inkomsten die wij op deze budgetten verkrijgen. Per saldo is sprake van een resultaateffect van € 145,09 mln. Voor een uitbereide toelichting op de verschillen per programma incl. oorzaak-gevolg verwijzen wij naar de 3e W-vraag: "Wat heeft het gekost? Bij de begrotingsprogramma's en de variabele Geld bij de toelichting op de beleidsproducten als onderdeel van KTG: Kwaliteit, Tijd en Geld. Ook geeft het in deze jaarstukken opgenomen hoofdstuk over de bestemming van het resultaat inzicht in welke middelen niet besteed zijn in 2023, nog nodig zijn, en dus moeten worden overgeboekt.

Personele lasten in begrotingsprogramma's

De personele kosten laten een voordelig verschil zien van € 6,28 mln. Dit resultaat bestaat uit:

- € 6,32 mln. lagere personeelskosten begrotingsprogramma's door niet ingevulde vacature-ruimte ad € 2,80 mln. en hogere (incidentele) inkomsten ad € 3,52 mln. uit de SPUK L24 Programma Natuur en de SPUK L32 Uitvoering aanpak piekbelasting;
- € 0,06 mln. lagere kosten GS;
- € 0,11 mln. lagere kosten voormalig personeel;
- - € 5.000 hogere kosten Griffie;
- - € 8.000 hogere kosten PS;
- - € 0,20 mln. hogere kosten voormalig bestuur. Deze hogere kosten worden opgevangen binnen het positieve resultaat van product 7.1.2 bestuurskracht en overige bestuurlijke zaken.

De ambities uit het coalitieakkoord en de toename van de wettelijke taken vraagt om versterking van de ambtelijke organisatie. Meer concreet gaat het om een verdieping van de vakinhoudelijke deskundigheid, het versterken van de externe betrokkenheid (lobbywerk, grensoverschrijdende samenwerking, Europese fondsen) en optimaliseren van het gebruik van data en kennis in het werk. Om deze transformatie van de organisatie en de werving van geschikt personeel in de huidige arbeidsmarkt te ondersteunen wordt het restant Personeelskosten begrotingsprogramma's overgeheveld naar 2024.

€ x 1.000

	primitieve begroting 2023	Begrotingswijzigingen	Begroting ná wijziging 2023	Realisatie 2023	Verschil begroting/realisatie
Personeelskosten en bezoldiging GS/PS					
Personeelskosten begrotingsprogramma's	91.985		91.985	85.661	6.324
GS	1.102		1.102	1.043	59
Griffie	1.266		1.266	1.271	-5
PS	1.000	240	1.240	1.248	-8
Totaal actief	95.353	240	95.593	89.223	6.370
Voormalig personeel/niet- actieven	445		445	332	113
Voormalig bestuur	375		375	579	-204
Totaal passief	820	0	820	911	-91
Totaal	96.173	240	96.413	90.134	6.279

Kapitaallasten

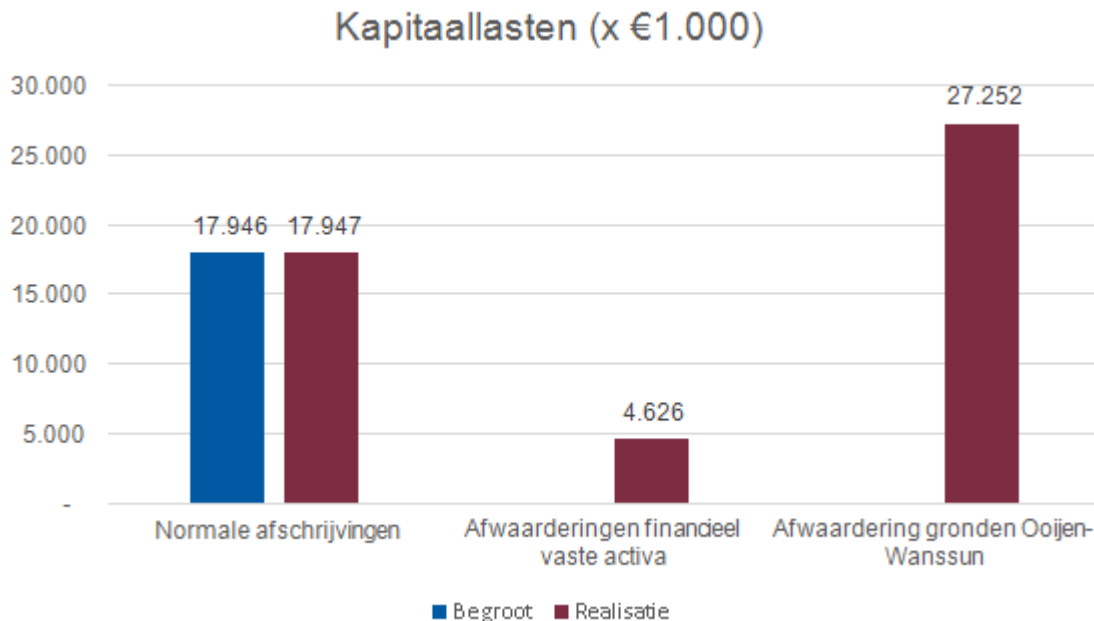
In de begroting 2023 was rekening gehouden met de normale afschrijvingen op de provinciale bezittingen ad € 17,95 mln. De realisatie komt nagenoeg overeen.

Additioneel is er sprake van afwaarderingen van zowel financieel vaste activa in het programma 1 Regionale economie (€ 4,63 mln.) als gronden Ooijen-Wanssum in het programma 4 Ruimtelijke ontwikkeling (€ 27,25 mln.). De totale kapitaallasten bedragen in 2023 daarmee € 49,83 mln.

Met betrekking tot de waarderingen van de financieel vaste activa verwijzen wij zowel naar de paragraaf portfoliomanagement alsmede de paragraaf verbonden partijen. Verder zijn deze waarderingen terug te vinden in de toelichting op de provinciale balans.

Op voorhand is lastig in te schatten of er sprake zal zijn van duurzame waardeverminderingen, omdat veel gegevens pas ultimo boekjaar bekend zijn. Dit risico is echter afgedekt met daarvoor ingestelde bestemmingsreserves. Door deze extra lasten hieruit te dekken, wordt het resultaat van de provinciale jaarrekening 2023 niet beïnvloed. De "pijn" van reservering en risicoafdekking is immers al eerder

genomen. Afwaarderingen van financieel vaste activa worden gedekt uit voorzieningen of de risicoreserve Financieel Instrumentarium Sturing in Samenwerking. De afwaardering van gronden uit het project Ooijen-Wanssum wordt gedekt uit de bestemmingsreserve DU Ooijen-Wanssum.

Resultaat voorgaande dienstjaren

In de begroting 2023 is geen raming opgenomen voor resultaten voorgaande dienstjaren. Deze post levert daarmee een voordelig resultaat van ruim € 10,8 mln. op. Dit betreft vooral vrijval uit subsidie-afrekeningen, definitieve afrekeningen met partners in trajecten en opschoonacties balansposten. De omvang van deze post ligt redelijk in lijn met eerdere jaren.

Taakstelling coalitieakkoord

Ten opzichte van de begroting is er een nadelig effect van € 10 mln.

In het coalitieakkoord is rekening gehouden met een generieke taakstelling van € 50 mln. Aanvullende financiële ruimte door meevallers wordt op integrale afwegingsmomenten (begroting, voorjaarsnota, najaarsnota, jaarstukken) met instemming van PS (resultaat bestemming) met voorrang ingezet voor de in te vullen taakstelling. De financiële taakstelling is bij de Najaarsnota 2023 gelijkmatig over 5 jaren verdeeld. Bij de Najaarsnota 2023 is er ook financiële ruimte gecreëerd bij het kritisch doorlichten van de begroting. Dit heeft geleid tot een extra resultaat van € 5 mln. Maar dit is vooruitlopend op nadere inkleuring en kaderstelling nog niet aan de taakstelling toegevoegd. Hetgeen heeft geleid tot het nadelige effect. Met de lagere lasten en meevallers wordt dit resultaat volledig opgevangen. Met het behalen van het voordelige resultaat is in dit kader simpelweg minder uitgegeven. En minder uitgeven kan ook worden gezien als bezuinigen.

Toevoeging reserves

Per saldo is er bijna € 7,39 mln. meer toegevoegd aan reserves dan oorspronkelijk begroot. Dit is nadelig voor het resultaat 2023. Dit betreft:

Regionale economie € 2,41 mln. meer toegevoegd

- het egaliserende effect van knelpunten economisch beleid € 0,94 mln. Overschotten worden conform beleid verrekend met deze reserve;
- de toevoeging aan de risicoreserve Financieel Instrumentarium t.b.v. GPV ad € 0,16 mln. De hogere storting in de reserve SIS is in lijn met het PS besluit van 10 februari 2023;
- de toevoeging aan de risicoreserve Financieel Instrumentarium t.b.v. MAA ad € 1,31 mln. De restitutie NEDAB-vergoeding valt vrij ten gunste van het jaarrekeningresultaat. De dividend bijdrage wordt gestort in de risicoreserve SIS. Dit laatste is in lijn met het statenbesluit van 16 december 2022.

Financiën en overhead € 4,95 mln. meer toegevoegd

- de toevoeging aan de reserve Persoonlijk ontwikkelbudget € 0,27 mln. Dit betreft een egaliserende reserve;
- de toevoeging aan de risicoreserve SIS ad € 4,68 mln. Dit is gebeurd op basis van het beleidskader Sturing in Samenwerking 3.0 waarbij deze reserve op de nodige hoogte is gebracht.

Aanwending reserves

Per saldo is € 20,31 mln. minder aangewend dan begroot. Dit is een nadelig effect op het resultaat, maar kan grotendeels worden verklaard doordat bestemmingsreserves dienen ter dekking van diverse lasten in de begroting. Omdat de bestedingen lager zijn dan begroot, wordt analoog de aanwending van de reserves ook minder. Andersom kan ook gelden. De meeste provinciale reserves hebben een egaliserend karakter. Wij lichten de verschillen toe:

Regionale economie € 3,81 mln. meer ingezet

- de egaliserende reserve is € 1,07 mln. minder aangewend dan begroot als gevolg van minder lasten;
- de risicoreserve Financieel instrumentarium Sturing in Samenwerking is voor € 4,88 mln. aangewend. Dat was niet begroot, maar staat in direct verband tot de noodzakelijke duurzame afwaarderingen op financieel vaste activa. Dit in lijn met het het beleidskader Sturing in Samenwerking 3.0.

Regionale bereikbaarheid en OV € 27,63 mln. minder ingezet

- de reserve bereikbaarheidsmiddelen is € 27,43 mln. minder aangewend dan begroot. Deze beweegt mee met de lasten uit de exploitatierekening;
- de bruteringsreserve Ooijen-Wanssum is € 0,21 mln. minder aangewend dan begroot. Dit correspondeert met de werkelijke kapitaallasten;
- de overige verschillen zijn het gevolg van afrondingsverschillen ten opzichte van de begroting.

Ruimtelijke ontwikkeling € 27,25 meer ingezet

- om de hogere kapitaallasten als gevolg van de afwaardering van gronden te kunnen dekken is de reserve DO-Ooijen Wanssum ingezet voor € 27,25 mln.

Milieu, energie en klimaat € 2,71 mln. minder ingezet

- om hogere lasten op te kunnen vangen is de reserve Naijl-effecten mijnbouw egaliserend ingezet voor € 0,58 mln.;
- de reserve DU bodemsanering is in lijn met de lagere lasten € 3,29 mln. minder ingezet.

Landelijk gebied € 20,96 mln. minder ingezet

- Alle reserves in dit programma zijn minder ingezet dan begroot. Ook deze hebben een egaliserend karakter.

Financiën en overhead € 0,1 mln. minder ingezet

- Er is ruim € 75.000 minder onttrokken aan de egaliserende reserve inzake het persoonlijk ontwikkelbudget.

Structureel evenwicht

Structureel evenwicht van de jaarrekening

De jaarrekening 2023 kent structureel evenwicht. Met structureel evenwicht wordt bedoeld dat structurele lasten worden gedekt door structurele baten. Onderstaande tabel geeft inzicht in dit evenwicht. En wordt verder gespecificeerd door middel van het overzicht incidentele baten en lasten en tenslotte het overzicht van structurele toevoegingen en onttrekkingen reserves.

	€ x 1.000
	Ultimo 2023
Gerealiseerd resultaat 2023	110.143
Incidentele lasten en toevoegingen reserves	323.449
Incidentele baten en onttrekkingen reserves	286.118
Structureel saldo jaarrekening 2023	147.474

Specificatie van incidentele baten en lasten

In onderstaande tabel worden de incidentele baten en lasten gespecificeerd tot op productniveau. In algemene zin merken we op dat het vooral programmatische/projectmatige budgetten betreft die voortvloeiden uit het collegeprogramma 2019-2023, aangevuld met budgetten gedekt uit specifieke uitkeringen dan wel decentralisatie-uitkeringen. Wettelijke taken hebben in de regel een structureel karakter. Voor nadere financiële toelichtingen verwijzen wij naar de programmaverantwoording.

Programma	Omschrijving	Lasten	Baten	Saldo
1. Regionale economie	Economische samenwerking, acquisitie en LIOF	226	0	-226
	MKB, logistiek en industrie	8.017	5.000	-3.017
	Brightlands Kennis/As	3.479	2.610	-869
	Maastricht Aachen Airport	5.748	3.281	-2.467
	Toerisme en recreatie	1.316	12	-1.304
	Innovatieve landbouw	7.060	60	-7.000
	Regiodeal Noord-Limburg	4.384	3.350	-1.034
	Arbeidsmarkt	509	0	-509
	Onderwijs	813	0	-813
	Kapitaallasten programma regionale economie	3.976	0	-3.976
Totaal 1. Regionale economie		35.528	14.312	-21.215
2. Cultuur en maatschappij	Sociale agenda en zorg	4.680	0	-4.680
	Veiligheid	1.185	216	-968
	Cultuur	5.937	333	-5.603
	Erfgoed, monumenten en archeologie	5.248	103	-5.144
	Sport	3.227	0	-3.227
Totaal 2.Cultuur en maatschappij		20.276	653	-19.623
3. Regionale bereikbaarheid en openbaar vervoer	Openbaar vervoer en concessie management	2.784	390	-2.394
	Railagenda	189	0	-189
	Voorbereiding en uitvoering mobiliteitsmaatregelen	4.245	1.261	-2.984
	Fiets	5.719	326	-5.393
	Verkeersveiligheid	1.111	565	-545
	Kapitaallasten programma regionale bereikbaarheid en OV	0	0	0
Totaal 3.Regionale bereikbaarheid en openbaar vervoer		14.047	2.542	-11.505
4. Ruimtelijke ontwikkeling	Stedelijke ontwikkeling	2	0	-2
	Kwaliteitsimpuls Limburgse centra	6.067	0	-6.067
	Regiodeal transformatie Parkstad	2.105	0	-2.105
	Wonen in Limburg	1.765	342	-1.423
	Omgevingsvisie en ruimtelijk beleid	1.749	2.148	399
	Waterveiligheid Maas	30.470	1.031	-29.439
Totaal 4. Ruimtelijke ontwikkeling		42.158	3.520	-38.637
5. Milieu, energie en klimaat	Energie	5.163	1.346	-3.817
	Duurzaamheid en circulaire economie	2.488	119	-2.369
	Milieu	239	247	8
	Bodem en ondergrond	184	0	-184
	Vergunningen, toezicht en handhaving	0	21	21
Totaal 5. Milieu, energie en klimaat		8.074	1.733	-6.341
6. Landelijk gebied	Natuur	4.999	201	-4.798

	Stikstof	47.920	40.567	-7.353
	Landschap	2.454	1.624	-830
	Watersysteem	1.943	653	-1.290
Totaal 6. Landelijk gebied		57.316	43.045	-14.271
7. Kwaliteit openbaar bestuur	Rijks- en veiligheidstaken CdK	722	322	-400
	Bestuurskracht en bestuurlijke organisatie	559	7	-552
	Internationalisering en Public Affairs	2.363	0	-2.363
Totaal 7. Kwaliteit openbaar bestuur		3.644	329	-3.315
8. Financiën en overhead	Overhead	893	289	-604
	Dividenden	0	0	0
	Rente	227	0	-227
	Stelposten en overige financiën	436	11	-425
	Personele lasten programma financiën en overhead	0	0	0
Totaal 8. Financiën en overhead		1.556	300	-1.256
Totaal lasten en baten		182.598	66.436	-116.162
1. Regionale economie	Reserve knelpunten economisch beleid	939		-939
	Egalisatiereserve DU Topperbedrijventerreinen		37	37
	Reserve Campusorganisatie Chemelot		2.276	2.276
	Risicoreserve SIS	10.188	4.626	-5.562
	Bestemmingsreserve NEDAB	3.648	3.925	276
	Reserve aandelentransactie LIOF		490	490
Totaal 1. Regionale economie		14.776	11.354	-3.422
2. Cultuur en maatschappij	Reserve DU bodemsanering		20	20
	Reserve Transitiefonds		488	488
Totaal 2. Cultuur en maatschappij		0	508	508
3. Regionale bereikbaarheid en openbaar vervoer	Bestemmingsreserve overdracht Napoleonsweg		1.967	1.967
	Bruteringsreserve VDL Nedcar	0		0
	Bestemmingsreserve ZLSM		6	6
	Reserve Bereikbaarheidsmiddelen		10.942	10.942
	Bestemmingsreserve realisatie N280	0		0
Totaal 3. Regionale bereikbaarheid en openbaar vervoer		0	12.915	12.915
4. Ruimtelijke ontwikkeling	Reserve DU Ooijen-Wanssum		27.752	27.752
	Reserve DU Regiodeal Parkstad		1.752	1.752
	Risicoreserve SIS	142	0	-142
Totaal 4. Ruimtelijke ontwikkeling		142	29.504	29.362
5. Milieu, energie en klimaat	Reserve DU Naijl-effecten mijnbouw		580	580
	Reserve DU bodemsanering		156	156
	Risicoreserve SIS	1.115		-1.115
Totaal 5. Milieu, energie en klimaat		1.115	737	-378
6. Landelijk gebied	Reserve grondwaterbeheer		113	113

Baten en lasten 2023

	Reserve N2000	0	0	0
	Reserve DU Zoetwatermaatregelen		641	641
	Reserve DU Ooijen-Wanssum		72	72
	Reserve DU bodemsanering		149	149
Totaal 6. Landelijk gebied		0	975	975
8. Financiën en overhead	Algemene reserve	118.341	141.395	23.053
	Risicoreserve SIS	6.208		-6.208
	Immunisatiereserve		21.500	21.500
	Reserve POB	271	796	525
Totaal 8. Financiën en overhead		124.820	163.690	38.870
Totaal mutaties reserves		140.852	219.683	78.831
Totaal		323.449	286.118	-37.331

Structurele toevoegingen en onttrekkingen reserves

Onderstaande tabel geeft inzicht in de structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves. Is de last structureel van aard, dan is de dekking ook structureel. Het beeld kan daarbij jaarlijks fluctueren, waarbij structurele baten en lasten soms incidenteel hoger kunnen zijn als gevolg van het overboeken/faseren van structurele lasten.

Programma	Reserve	Toevoegingen		Onttrekkingen	
		Begroting ná wijz.	Realisatie	Begroting ná wijz.	Realisatie
2. Cultuur en maatschappij	Bruteringsreserve Limburgs Museum			187	187
	Bruteringsreserve provinciale gebouwen			82	82
	Bruteringsreserve Creatieve city Limburg	0	0	706	706
3. Regionale bereikbaarheid en openbaar vervoer	Bruteringsreserve realisatie N280	3.584	3.584	1.054	1.056
	Bestemmingsreserve ZLSM	34	34	0	0
	Reserve gladheidsbestrijding			381	381
	Bruteringsreserve VDL Nedcar	300	300	76	76
	Bruteringsreserve N270 Ooijen-Wanssum			933	721
6. Landelijk gebied	Reserve Natuur			3.021	1.285
	Reserve N2000	1.589	1.589	23.590	4.593
8. Financiën en overhead	Bruteringsreserve provinciale gebouwen	89	89	118	118
	Algemene reserve (egalisatie)	720	720	11.729	11.729
Totaal reserves		6.316	6.316	41.878	20.936

Rechtmatigheidsverantwoording

Verklaring college

Verantwoordelijkheid college van Gedeputeerde Staten

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik (M&O) criterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het college van Gedeputeerde Staten toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door Provinciale Staten vastgestelde kaders zoals de begroting en provinciale verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door Provinciale Staten op 15 december 2023 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht.

Deze verantwoording hanteert een grensbedrag, omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door Provinciale Staten bepaald en bedraagt 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op € 19 mln. De grondslag voor deze verantwoording is de Kadernota Rechtmatigheid van de Commissie BBV van november 2023

Bevinding

Het college is van mening dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen binnen de daarvoor gestelde grens*.

In de paragraaf bedrijfsvoering is op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV en op basis van de afspraken met Provinciale Staten aanvullende informatie opgenomen over de financiële rechtmatigheid. In deze paragraaf heeft het college ook beschreven welke actie ondernomen wordt om vermelde afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

** De afwijkingen (fouten en/of onduidelijkheden als gedefinieerd in de notitie rechtmatigheidsverantwoording) worden alleen in de rechtmatigheidsverantwoording vermeld indien de door Provinciale Staten gestelde verantwoordingsgrens voor rechtmatigheid is overschreden. Op basis van afspraken tussen Provinciale Staten en het college kunnen afwijkingen die lager zijn dan de verantwoordingsgrens in de paragraaf Bedrijfsvoering worden vermeld.*